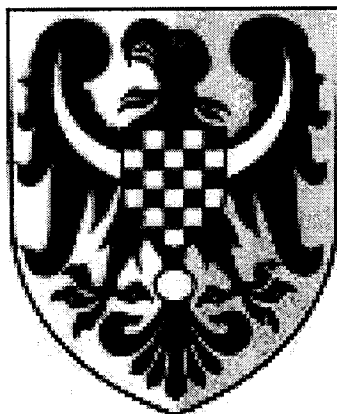

Załącznik do Uchwały Nr XIV/59/11
Rady Powiatu w Jaworze
z dnia 27 października 2011 r.

Powiatowy program ochrony zdrowia psychicznego na lata 2011 – 2015

Jawor, październik 2011 r.

Wstęp

1. Charakterystyka powiatu.
2. Diagnoza problemu.
3. Ambulatoryjna opieka psychiatryczna.
4. Formy środowiskowej opieki dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
5. Cele i formy realizacji programu.

Wstęp

Zdrowie psychiczne jest fundamentalnym dobrem osobistym człowieka, a ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi należy do obowiązków państwa. Ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. W działaniach z tego zakresu mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

Ochrona zdrowia psychicznego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535 z późn. zm.), polega w szczególności na:

- promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym,
- zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
- kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

Działania zapobiegawcze w zakresie ochrony zdrowia psychicznego podejmowane są przede wszystkim wobec dzieci, młodzieży, osób starszych i wobec osób znajdujących się w sytuacjach stwarzających zagrożenie dla ich zdrowia psychicznego. Działania te obejmują w szczególności:

- stosowanie zasad ochrony zdrowia psychicznego w pracy szkół, placówek oświatowych, opiekuńczo-wychowawczych, resocjalizacyjnych oraz w jednostkach wojskowych,

- tworzenie placówek rozwijających działalność zapobiegawczą, przede wszystkim poradnictwa psychologicznego, oraz placówek specjalistycznych, z uwzględnieniem wczesnego rozpoznania potrzeb dzieci z zaburzeniami rozwoju psychoruchowego,
- wspieranie grup samopomocy i innych inicjatyw społecznych w zakresie ochrony zdrowia psychicznego,
- rozwijanie działalności zapobiegawczej w zakresie ochrony zdrowia psychicznego przez zakłady opieki zdrowotnej,
- wprowadzenie zagadnień ochrony zdrowia psychicznego do programu przygotowania zawodowego osób zajmujących się wychowaniem, nauczaniem, resocjalizacją, leczeniem i opieką, zarządzaniem i organizacją pracy oraz organizacją wypoczynku,
- podejmowanie badań naukowych służących umacnianiu zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym,
- uwzględnianie zagadnień zdrowia psychicznego w działalności publicznych środków masowego przekazu, a zwłaszcza w programach radiowych i telewizyjnych.

Powyższe działania określone są w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego, który został przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. (Dz. U. z 2011 r. Nr 24, poz. 128). Niniejszy program wyznacza kierunki działania Powiatu Jaworskiego w zakresie poprawy stanu zdrowia psychicznego mieszkańców, zaspokajania ich potrzeb. Program obejmuje przedstawienie propozycji działań w obszarze zdrowia psychicznego.

1. Charakterystyka powiatu

Powiat Jaworski jest jednostką samorządu terytorialnego, położoną w południowo – zachodniej części Dolnego Śląska. W skład powiatu, który zajmuje 582 km², wchodzi 6 gmin: 1 jednostka miejska (Jawor), 1 jednostka miejsko-wiejska (Bolków) oraz 4 jednostki wiejskie (Męcinka, Mściwojów, Paszowice, Wądroże Wielkie). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Podział administracyjny powiatu na koniec 2010 roku

lp.	nazwa jednostki	rodzaj jednostki	powierzchnia (w km ²)
1.	Bolków	miejsko-wiejska	153
2.	Jawor	miejska	192
3.	Męcinka	wiejska	148
4.	Mściwojów	wiejska	72
5.	Paszowice	wiejska	101
6.	Wądroże Wielkie	wiejska	89

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Z końcem 2010 roku Powiat Jaworski liczył 51.568 mieszkańców, w tym 26.318 kobiet, które stanowiły 51,04% ogółu ludności (na 100 mężczyzn przypadały 104 kobiety). Gęstość zaludnienia w Powiecie wynosiła 99 osoby na km². Dane szczegółowe w tym zakresie w odniesieniu do poszczególnych gmin Powiatu przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Ludność w poszczególnych gminach Powiatu Jaworskiego na koniec 2010 roku

lp.	nazwa jednostki	liczba ludności		gęstość zaludnienia (liczba osób na km ²)
		ogółem	kobiet	
1.	Bolków	10.777	5.563	71,89
2.	Jawor	23.773	12.355	1264
3.	Męcinka	4.825	2.413	32
4.	Mściwojów	4.049	2.063	56
5.	Paszowice	3.904	1.915	39
6.	Wądroże Wielkie	4.018	2.009	45

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Na koniec 2010 roku blisko połowa ludności Powiatu (46,1%) mieszkała w Jaworze, w którym gęstość zaludnienia była najwyższa (1.264 osób na km²). W pozostałych gminach Powiatu na 1 km² przypadało natomiast od 32 (Męcinka) do 71,89 osób (Bolków).

2. Diagnoza problemu

Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 1994 r. Nr 111, poz. 535 z późn. zm., w grupie osób z zaburzeniami psychicznymi znajdują się osoby:

1. chore psychicznie (wykazujące zaburzenia psychotyczne),
2. upośledzone umysłowo,
3. wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Opierając się na danych statystycznych pochodzących z Dolnośląskiego Centrum Zdrowia Publicznego we Wrocławiu zachorowalność na choroby psychiczne na terenie powiatu z roku na rok wzrasta. Świadczy o tym liczba leczonych pacjentów w poradniach zdrowia psychicznego działających na terenie powiatu. Niepokojący jest fakt wzrostu liczby pacjentów leczonych po raz pierwszy.

Tabela 3. Działalność poradni zdrowia psychicznego w latach 2005 – 2009

wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009
Leczeni	1 312	1 417	1 210	1 433	1 793
W tym leczeni po raz pierwszy	242	315	252	313	412
Liczba udzielonych porad	6 123	7 530	7 310	7 049	7 466
Liczba porad na jednego leczonego	4,67	5,31	6,04	4,92	4,16

Źródło: Biuletyn Statystyczny Ochrony Zdrowia Województwa Dolnośląskiego

W roku 2008 r. najczęściej chorych leczonych było z powodu zaburzeń nerwicowych (446 osób), w tym po raz pierwszy 172 osoby oraz organicznych zaburzeń niepsychicznych i psychicznych (305 osób), w tym po raz pierwszy 40 osób. W roku 2009 również najczęściej pacjentów leczonych było z powodu zaburzeń nerwicowych (510 osób), co stanowi wzrost zachorowań o 12,5%. Wzrosła także liczba leczonych po raz pierwszy o 18,9% (212 osób). W przypadku organicznych zaburzeń niepsychicznych i psychicznych wzrost zachorowalności wyniósł aż 30 % (438 osób, w tym po raz pierwszy 58 osób). Należy podkreślić, że znacznie wzrosła liczba zaburzeń spowodowanych używaniem alkoholu z 61 zachorowań w 2008 r. do 240 w roku 2009, co stanowi wzrost aż o 74,6% (179 osoby).

Tabela 4. Choroby psychiczne – zachorowalność

Wyszczególnienie	2008 ka r.		2009 r.	
	ogółem	po raz pierwszy	ogółem	po raz pierwszy
Organiczne zaburzenia niepsychiczne i psychiczne	305	40	438	58
Zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu	61	21	240	68
Zaburzenia spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych	21	8	23	6
Schizofrenia	111	8	114	5
Inne zaburzenia psychotyczne urojeniowe	108	8	98	4
Zaburzenia afektywne	289	33	292	45
Zaburzenia nerwicowe	446	172	510	212
Zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych	17	9	13	5
Upośledzenie umysłowe	60	8	60	7

Nieokreślone zaburzenia psychiczne	7	4	2	
Pozostałe rozpoznania	8	2	3	2
	1 433	313	1 793	412

Źródło: Biuletyn Statystyczny Ochrony Zdrowia Województwa Dolnośląskiego

Stosownie do zapisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wydawaniem orzeczeń o niepełnosprawności zajmują się powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności. Orzecznictwo w sprawie niepełnosprawności dla mieszkańców Powiatu Jaworskiego na podstawie zawartego porozumienia prowadzi Powiat Legnicki .

W roku 2007 Zespół wydał 1020 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla mieszkańców Powiatu Jaworskiego, w latach kolejnych: 2008 – 1627, 2009 – 1360, 2010 – 1304. Z powyższych danych wynika, że liczba wydawanych orzeczeń utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Zespół do Spraw Orzekania Niepełnosprawności wydaje orzeczenia o zaliczeniu (lub niezaliczeniu osoby) powyżej 16 lat do jednego z trzech stopni niepełnosprawności: lekkiego, umiarkowanego, znacznego.

Tabela 5 – Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyn niepełnosprawności w latach 2008 - 2010

l.p.	Przyczyny niepełnosprawności	2008 r.			2009 r.			2010 r.		
		Osoby przed 16 rokiem życia	Osoby powyżej 16 roku życia	razem	Osoby przed 16 rokiem życia	Osoby powyżej 16 roku życia	razem	Osoby przed 16 rokiem życia	Osoby powyżej 16 roku życia	razem
1.	01-U upośledzenie umysłowe	31	61	92	19	40	59	14	40	54
2.	02-P choroby psychiczne	25	123	148	12	85	97	9	109	118
3.	03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	11	119	130	9	91	100	10	71	81
4.	04-O choroby narządu wzroku	10	45	55	8	24	32	9	25	34
5.	05-R upośledzenie narządu ruchu	18	420	438	14	336	350	16	361	377
6.	06-E epilepsja	6	26	32	2	15	17	2	16	18
7.	07-S choroby układów oddechowego i krążenia	17	259	406	8	243	251	5	215	220
8.	08-T choroby układu pokarmowego	4	44	48	3	28	31	4	29	33
9.	09-M choroby układu moczowo – płciowego	2	66	68	4	58	62	4	57	61
10.	10-N choroby neurologiczne	21	184	205	14	210	224	5	219	224
11.	11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	14	121	135	16	121	137	18	63	81
12.	12-C całościowe zaburzenia rozwojowe							3	0	3
	Razem	159	1468	1627	109	1251	1360	99	1205	1304

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Legnicy

R-

Na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności zawartych w Tabeli 5 należy stwierdzić, że największa liczba orzeczeń wydanych w latach 2008 - 2010 wynikała z upośledzenia narządu ruchu (2008 r. – 438, 2009 r. – 350, 2010 r. - 377), chorób neurologicznych (2008 r. – 205, 2009 r. – 224, 2010 r. - 224), chorób układów oddechowego i krążenia (2008 r. – 406, 2009 r. – 251, 2010 r. - 220). Na kolejnym miejscu znalazła się niepełnosprawność wynikająca z chorób psychicznych (2008 r. – 148, 2009 r. – 97, 2010 r. - 118). Choroby psychiczne były głównie orzekane w grupie osób powyżej 16 roku życia.

Na podstawie danych statystycznych na dzień 30 czerwca 2011 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jaworze było zarejestrowanych 152 osoby bezrobotne niepełnosprawne, w tym 80 kobiet oraz 42 niepełnosprawnych poszukujących pracy nie pozostających w zatrudnieniu, w tym 29 kobiet. Wśród bezrobotnych niepełnosprawnych największe problemy w znalezieniu zatrudnienia mają osoby bez kwalifikacji zawodowych oraz osoby w wieku 45-54 lat. Spośród osób niepełnosprawnych największą grupę stanowią osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności - 83% ogółu niepełnosprawnych bezrobotnych. Wykaz bezrobotnych niepełnosprawnych oraz niepełnosprawnych poszukujących pracy nie pozostających w zatrudnieniu przedstawia odpowiednio Tabela 6 oraz Tabela 7.

Tabela 6 - Bezrobotni niepełnosprawni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jaworze według wieku i czasu pozostawania bez pracy

Wyszczególnienie		Stan na dzień 31.12.2010 r.		Stan na dzień 30.06.2011 r.	
		Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
Wiek	18-24	17	6	9	3
	25-34	22	12	15	8
	35-44	20	14	24	16
	45-54	62	29	60	34
	55-59	39	16	39	19
	60 i więcej lat	5	-	5	-
Czas	do 1	24	11	13	6
	1-3	19	7	18	13

pozostawania bez pracy (w miesiącach)	3-6	30	15	26	13
	6-12	26	14	32	14
	12-24	42	22	36	20
	powyżej 24	24	8	27	14

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Jaworze

Tabela 7 - Poszukujący pracy niepełnosprawni nie pozostający w zatrudnieniu zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jaworze według wieku i czasu pozostawania bez pracy

Wyszczególnienie		Stan na dzień 31.12.2010 r.		Stan na dzień 30.06.2011 r.	
		Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
Wiek	18-24	3	2	0	0
	25-34	9	2	8	1
	35-44	6	4	5	4
	45-54	12	5	13	5
	55-59	11	4	12	3
	60 i więcej lat	5	1	4	0
Czas pozostawania bez pracy (w miesiącach)	do 1	2	1	0	0
	1-3	5	1	4	2
	3-6	6	2	3	0
	6-12	7	3	6	1
	12-24	9	4	12	5
	powyżej 24	17	7	18	5

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Jaworze

Jedną z grup osób szczególnie zagrożonych długotrwałym bezrobociem i wykluczeniem społecznym są osoby z zaburzeniami psychicznymi. Osoby te z powodu specyfiki schorzenia mają szczególne trudności w samodzielnym funkcjonowaniu w społeczeństwie, w tym zwłaszcza na rynku pracy. Zaburzenia psychiczne to jedna

z najpoważniejszych przestępstw orzekania o niezdolności do pracy. Ludzie z rozpoznaniem zaburzeń psychicznych są w pierwszej kolejności zwalniani i najmniej chętnie zatrudniani. Aktywność zawodowa tej grupy osób należy do najniższych wśród grup osób niepełnosprawnych wyodrębnionych ze względu na rodzaj schorzenia lub dysfunkcji.

W 2010 roku w Powiatowym Urzędzie pracy w Jaworze pozostawało w ewidencji 21 osób bezrobotnych niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi, co stanowiło ok. 14% ogółu bezrobotnych niepełnosprawnych oraz 11 poszukujących pracy niepełnosprawnych nie pozostających w zatrudnieniu - 26% ogółu poszukujących pracy niepełnosprawnych. Stan na dzień 30.06.2011 r. nie wykazał wahań w liczbie zarejestrowanych bezrobotnych niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi, z kolei zmalała liczba poszukujących pracy niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi - na dzień 30.06.2011 r. zarejestrowanych było 9 poszukujących pracy.

3. Ambulatoryjna opieka psychiatryczna

Na terenie powiatu jaworskiego funkcjonują dwie poradnie zdrowia psychicznego oraz leczenia uzależnień.

W Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „KORMED” Sp. z o.o. w Jaworze w poradni zdrowia psychicznego oraz poradni leczenia uzależnień zatrudnionych było w 2010 r. 4 lekarzy psychiatrów, 1 psycholog oraz 1 specjalista terapii uzależnień. Poradnia zdrowia psychicznego oraz poradnia leczenia uzależnień świadczy następujące usługi:

- porada lekarska diagnostyczna,
- porada lekarska terapeutyczna,
- porada kontrolna,
- porada psychologiczna diagnostyczna,
- porada psychologiczna,
- sesja psychoterapii indywidualnej,
- porada kontrolna/diagnostyczna/terapeutyczna w poradni uzależnień,
- sesja psychoterapii indywidualnej/grupowej leczenia uzależnień.

W 2010 r. w poradni zdrowia psychicznego leczonych było 921 osób, w tym leczonych po raz pierwszy 239 osób.

W Przychodni Rejonowej w Jaworze w poradni zdrowia psychicznego oraz poradni leczenia uzależnień zatrudnionych było w 2010 r. 4 lekarzy psychiatrów, 1 psychoterapeuta, 1 psycholog kliniczny, specjalista psychoterapii do spraw narkomanii, 1 specjalista psychoterapii do spraw alkoholowych. Poradnia zdrowia psychicznego i uzależnień świadczy następujące usługi:

- porady lekarskie,
- porady psychologa,
- porady psychoterapeuty w poradni psychiatrycznej,
- terapia indywidualna w poradni psychiatrycznej,
- terapia indywidualna w poradni uzależnień,
- terapia grupowa w poradni uzależnień.

W 2010 r. w poradni zdrowia psychicznego leczonych było 592 osoby, w tym leczonych po raz pierwszy 86 osób.

Mieszkańcy powiatu jaworskiego korzystać mogą z pomocy Wojewódzkiego Szpitala Psychiatrycznego w Złotoryi. Jego zadaniem jest terapia i leczenie chorych psychicznie ukierunkowane na szybkie ustąpienie zaburzeń i powrót pacjenta do samodzielnego i aktywnego życia. Jego funkcjonowanie opiera się na modelu społecznym, co oznacza, iż życie podopiecznych zbliżone jest do domowego i rodzinnego.

Szpitalny oddział psychiatryczny realizuje proces leczenia poprzez:

- diagnostykę i opiekę psychologa,
- diagnostykę i leczenie zaburzeń psychicznych,
- konsultacje w zakresie innych specjalności,
- leczenie nastawione na szybki powrót pacjenta do jego środowiska.

W pracy z chorym stosowane są różne formy terapii, między innymi takie jak:

- farmakoterapia,
- psychoterapia grupowa i indywidualna,
- muzykoterapia,
- psychorysunek,
- psychoedukacja pacjentów i ich rodzin,
- terapia zajęciowa,
- terapia ruchowa,

- zajęcia relaksujące,
- oddziaływania socjalne.

4. Formy opieki środowiskowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Istotnym elementem pomocy osobom niepełnosprawnym, w tym osobom z zaburzeniami psychicznymi wymagającymi pomocy w codziennym funkcjonowaniu, w celu eliminowania osamotnienia, nieporadności i izolacji społecznej w sferze życia codziennego, nauki i pracy, są funkcjonujące na terenie powiatu następujące instytucje:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze jest jednostką powołaną do wykonywania zadań wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, a także zadań powiatu w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym określonych ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Realizacja tych zadań ma przede wszystkim na celu poprawę funkcjonowania rodziny, zapobieganie i przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym oraz dysfunkcyjności rodzin. Główne kierunki działań Centrum obejmują:

- pomoc dziecku i rodzinie, w szczególności zaś dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców – organizacja opieki w rodzinach zastępczych, kierowanie dzieci do placówek opiekuńczo - wychowawcze,
- pomoc w integracji ze środowiskiem osób opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawczych i rodziny zastępcze,
- organizowanie i prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego dla rodzin naturalnych i zastępczych,
- wszechstronna pomoc osobom niepełnosprawnym,
- umieszczanie osób ubiegających się o przyjęcie do domu pomocy społecznej,,
- szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu.

Ośrodek Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Jaworze jest placówką dziennego pobytu przeznaczoną dla 30 osób przewlekłe psychicznie chorych, które nie wymagają leczenia szpitalnego, wymagają zaś różnych form pomocy i opieki niezbędnej do

życia w środowisku rodzinnym i społecznym. Do Ośrodka przyjmowane są osoby powyżej 18 roku życia. Zajęcia terapeutyczne odbywają się od poniedziałku do piątku, w godzinach 8.00. – 15.00. Ośrodek ma zasięg ponadlokalny, swoją ofertę kieruje do mieszkańców powiatu jaworskiego. Celem Ośrodka jest:

- rehabilitacja społeczna, organizowanie oparcia społecznego dla osób, które mają trudności w codziennym funkcjonowaniu, zwłaszcza w sprawach bytowych, kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem;
- przeciwdziałanie instytucjonalizacji i wykluczeniu społecznemu poprzez wzmacnianie zachowań prospołecznych.

Podstawowym zadaniem Ośrodka jest podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia. W szczególności chodzi o pomoc w sprawach związanych ze współżyciem społecznym, dbałością o zdrowie, gospodarowaniem pieniędzmi, spędzaniem wolnego czasu i edukacją.

W ramach działalności Ośrodek prowadzi również zajęcia w formie klubowej dla osób oczekujących na przyjęcie do placówki oraz byłych uczestników wymagających wsparcia i poradnictwa specjalistycznego.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Jaworze jest jednostką prowadzoną przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Koło przy Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym w Jaworze. WTZ przeznaczony jest dla osób niepełnosprawnych, które mają orzeczony znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności i posiadają wskazanie do terapii zajęciowej zawarte w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności wydanym przez właściwy organ. WTZ realizuje zadania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej zmierzające do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności każdego uczestnika, niezbędnych do możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia. W Warsztacie prowadzona jest również rehabilitacja w zakresie, np. psychoterapii, kinezyterapii. W pracy terapeutycznej najważniejsze jest przystosowanie społeczno – zawodowe uczestników i osiągnięcie poprzez pracę jak najwyższego poziomu ich dojrzałości społecznej i samodzielności. Działania Warsztatu służą przygotowaniu uczestników do aktywnego włączenia się w życie społeczne oraz podjęcia pracy zawodowej odpowiadającej ich możliwościom intelektualnym i predyspozycjom.

Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy im. Marii Konopnickiej w Jaworze jest jedyną w powiecie placówką w pełni dostosowaną do potrzeb dzieci upośledzonych umysłowo. Ośrodek umożliwia realizację obowiązku szkolnego dzieciom i młodzieży upośledzonej w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym na poziomie szkoły podstawowej, gimnazjum i zawodowej. Prowadzone są również zajęcia z zakresu wczesnego wspomagania rozwoju dziecka przeznaczone dla dzieci niepełnosprawnych, do czasu rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej. Ośrodek posiada bogatą bazę dydaktyczną. Uczniowie objęci są opieką psychologiczną, pedagogiczną, logopedyczną, uczestniczą w zajęciach z rehabilitacji ruchowej. Ośrodek dzięki dobrze przygotowanej i kompetentnej kadrze pedagogicznej wykorzystuje wszelkie dostępne metody stosowane w pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych, zapewnia wychowankom: wyrównywanie deficytów rozwojowych, rozwój umiejętności społecznych.

Najważniejszym celem Ośrodka jest dobro i wszechstronny rozwój każdego ucznia. Absolwent SOSW w Jaworze to człowiek sprawnie funkcjonujący w środowisku, aktywny, otwarty na zmieniającą się rzeczywistość, wrażliwy na potrzeby ludzkie, odpowiedzialny, sumienny i pracowity, to człowiek umiejący odnaleźć się w kulturze i cywilizacji europejskiej.

Dla osiągnięcia tego celu podejmowane są następujące działania:

- stworzenie koncepcji pracy ukierunkowanej na kompensację braków i rozwój ucznia,
- uruchomienie systemu diagnozowania predyspozycji i zainteresowań uczniów,
- organizowanie procesu uczenia się uczniów sprzyjającego kształtowaniu umiejętności życia w środowisku lokalnym, umiejętności zawodowych i uniwersalnych umożliwiających adaptację, mobilność zawodową oraz zaspokojenie potrzeb życiowych i aspiracji we współczesnym świecie,
- funkcjonowanie szkolnego systemu oceniania osiągnięć uczniów,
- zintegrowanie w procesie wychowawczym oddziaływań szkoły, internatu, środowiska rodzinnego i lokalnej społeczności w kierunku kształtowania pożądanych postaw moralnych, rodzinnych, społecznych i obywatelskich,
- pedagogizacja środowiska rodzinnego wychowanków oraz rozwijanie świadomości potrzeb dziecka niepełnosprawnego w środowisku lokalnym.

W ramach Powiatowego Centrum Poradnictwa Psychologiczno - Pedagogicznego i Doradztwa Metodycznego w Jaworze funkcjonuje Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, w której prowadzone są zajęcia z dziećmi i młodzieżą od wieku przedszkolnego aż do ukończenia nauki. Do głównych zadań Poradni należy:

- działania w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży o zróżnicowanych potrzebach psychofizycznych,
- pomoc rodzicom w rozwiązywaniu problemów edukacyjnych i wychowawczych ich dzieci poprzez organizowanie form skutecznego oddziaływania,
- praca nad kształtowaniem u młodzieży aktywnej postawy wobec życia zawodowego oraz planowania dalszej kariery zawodowej,
- wspieranie nauczycieli i wychowawców w działaniach edukacyjno-wychowawczo-opiekuńczych,
- współpraca z instytucjami, placówkami oświatowymi i innymi zajmującymi się problematyką dzieci i młodzieży, w tym profilaktyką niedostosowania społecznego,
- promowanie poradni jako placówki przyjaznej środowisku poprzez otwartość, wspieranie dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli w pokonywaniu problemów, zarówno dydaktycznych jak i wychowawczych.

W roku szkolnym 2010/2011 w ramach działalności poradni wydano 79 orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, w tym 34 dla dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim , 15 dla dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz 318 opinii. W poradni wykonano 1334 diagnoz (psychologicznych - 581, pedagogicznych – 603, logopedycznych – 150). W ramach bezpośredniej pomocy udzielonej dzieciom i młodzieży zastosowano następujące formy pomocy: terapię logopedyczną, psychoterapię, socjoterapię, terapię dla zagrożonych uzależnieniem, ćwiczenia rehabilitacyjne, porady zawodowe.

Nauczyciele zatrudnieni w poradni prowadzą także zajęcia z promocji zdrowia, w tym zdrowia psychicznego.

Dom Pomocy Społecznej w Jaworze oraz Filia w Bolkowie, uwzględniając indywidualne potrzeby i stan psychofizyczny mieszkańców, zapewnia im całodobową opiekę oraz podstawowy zakres usług na poziomie obowiązującego standardu. W zakresie usług bytowych jednostka gwarantuje miejsce zamieszkania wyposażone w niezbędne meble, pościel i bieliznę

pościelową, sprzęt, środki do utrzymania higieny osobistej, wyżywienie (w tym dietetyczne) zgodnie z zaleceniem lekarza w ramach obowiązującej stawki żywieniowej, odzież, bieliznę osobistą, obuwie w miarę potrzeb i posiadanych środków. W zakresie usług opiekuńczych DPS udziela pomocy w podstawowych czynnościach życiowych i podnoszeniu sprawności fizycznej, aktywizuje mieszkańców, świadczy wsparcie w załatwieniu spraw osobistych. W zakresie wspomagania jednostka organizuje terapię zajęciową, umożliwia korzystanie z biblioteki i prasy codziennej, organizuje święta, umożliwia udział w imprezach kulturalnych, sportowych i turystycznych, zapewnia kontakt z duchownymi oraz zaspokaja inne potrzeby indywidualne mieszkańców. W roku 2010 ze wsparcia skorzystało 185 osób.

5. Cele, formy oraz harmonogram realizacji Programu.

Szczegółowe cele i zadania dla poszczególnych podmiotów zobowiązanych do jego realizacji określone zostały w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011 – 2015. Samorząd powiatu został zobowiązany do realizacji następujących celów:

Cel główny 1: promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym

Cel szczegółowy 1:

1.1. upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu

Zadania:

- 1.1.1. ustalenie priorytetów promocji zdrowia psychicznego
- 1.1.2. opracowanie lokalnych programów promocji zdrowia psychicznego
- 1.1.3. realizacja lokalnych programów promocji zdrowia psychicznego

Cel szczegółowy 2:

1.2. zapobieganie zaburzeniom psychicznym

Zadania:

- 1.2.1. opracowanie programów zapobiegania przemocy w rodzinie, w szkole iw środowisku lokalnym

1.2.2. realizacja programów zapobiegania przemocy w rodzinie, w szkole i w środowisku lokalnym z uwzględnieniem istniejących regulacji prawnych

Cel szczegółowy 3:

1.3. zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi

Zadania:

1.3.1. przygotowanie lokalnych programów informacyjno – edukacyjnych sprzyjających postawom zrozumienia i akceptacji oraz przeciwdziałających dyskryminacji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi

1.3.2. realizacja lokalnych programów informacyjno – edukacyjnych sprzyjających postawom zrozumienia i akceptacji oraz przeciwdziałających dyskryminacji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi

Cel szczegółowy 4:

1.4. organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego

Zadania:

1.4.1. tworzenie lokalnych ośrodków pomocy kryzysowej oferujących poradnictwo i pomoc w stanach kryzysu zagrażającego zdrowiu psychicznemu

Cel główny 2: zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie4 dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym

Cel szczegółowy 1:

2.1. upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej

Zadania:

2.1.1. opracowanie lokalnego programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w

dostępie do równych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym zwłaszcza form niezbędnych do tworzenia centrów zdrowia psychicznego:

- leczenia ambulatoryjnego,
- leczenia w zespołach środowiskowych,
- leczenia w oddziałach dziennych,

- leczenia w oddziałach psychiatrycznych w szpitalach ogólnych,
dla dzieci, młodzieży i dorosłych – zgodnie z zalecanym poziomem wskaźników
- 2.1.2. realizacja programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form psychiatrycznej opieki zdrowotnej w powiecie
- 2.1.3. integrowanie działalności placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej poprzez tworzenie lokalnego centrum zdrowia psychicznego, zapewniającego mieszkańcom powiatu kompleksową, środowiskową (stacjonarną i niestacjonarną) opiekę w zakresie zdrowia psychicznego

Cel szczegółowy 2:

2.2. upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego

Zadania:

- 2.2.1. opracowanie lokalnego programu poszerzenia, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej, samopomocy środowiskowej
- 2.2.2. realizacja lokalnego programu poszerzania, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- 2.2.3. wspieranie finansowe samopomocowych projektów służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- 2.2.4. zapewnienie ciągłości wsparcia finansowego projektom pozarządowym realizującym takie formy oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które wymagają działania ciągłego
- 2.2.5. zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych centrów pomocy rodzinie

Cel szczegółowy 3:

2.3. aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi

Zadania:

- 2.3.1. opracowanie lokalnego programu rozwoju zróżnicowanych form wspieranego zatrudnienia i przedsiębiorczości społecznej dostosowanych do potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi

- 2.3.2. realizacja lokalnego programu rozwoju zróżnicowanych form wspieranego zatrudnienia i przedsiębiorczości społecznej dostosowanych do potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi
- 2.3.3. zwiększenie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- 2.3.4. przygotowanie kampanii szkoleniowo – informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnienie osób z zaburzeniami psychicznymi
- 2.3.5. prowadzenie kampanii szkoleniowo – informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnienie osób z zaburzeniami psychicznymi
- 2.3.6. zwiększenie udziału zagadnień zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych urzędów pracy

Cel szczegółowy 4:

2.4. skoordynowanie różnych form opieki i pomocy

Zadania:

- 2.4.1. powołanie lokalnego zespołu koordynującego realizację Programu z zadaniami:
 - opracowania regionalnego programu ochrony zdrowia psychicznego, potrzeby ludności powiatu w zakresie zdrowia psychicznego i opieki psychiatrycznej oraz dostosowanie do nich skoordynowanej działalności różnych form pomocy i oparcia społecznego oraz aktywizacji zawodowej,
 - realizacji, koordynowania i monitorowania Programu.
- 2.4.2. opracowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego, zawierającego szczegółowy harmonogram realizacji działań
- 2.4.3. realizacja, koordynowanie i monitorowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego
- 2.4.4. przygotowanie aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o dostępnych formach opieki zdrowotnej i pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Założeniem Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego jest systemowa i zintegrowana działalność wielu podmiotów działających na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi. Program zawiera opis działań służących wykonaniu zadań określonych w

ramach poszczególnych celów szczegółowych. Program powstał dzięki osobom, instytucjom, które biorą udział w kształtowaniu systemu zdrowia psychicznego w Powiecie Jaworskim. Funkcję koordynacyjną przypisano Powiatowemu Zespołowi Koordynującemu powołanemu Uchwałą Nr 26/2011 Zarządu Powiatu w Jaworze z dnia 21 czerwca 2011 r.

Adresatami programu będą:

- osoby chore psychicznie,
- osoby upośledzone umysłowo,
- osoby wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku,
- dzieci i młodzież,
- osoby dorosłe.

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego będzie finansowany z następujących środków:

- środki własne powiatu,
- środki z Funduszu Pracy,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Do skutecznej realizacji zamierzonych celów niezbędna będzie współpraca władz powiatowych, gminnych, organizacji pozarządowych, ośrodków pomocy społecznej, pracodawców oraz innych instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych mogących wspierać realizację programu merytorycznie i finansowo, z uwzględnieniem problemów, zasobów i specyfiki poszczególnych jednostek.

Powiatowy Zespół Koordynujący będzie dokonywał corocznej analizy stanu realizacji „Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011 - 2015”. W terminie do końca marca podmioty realizujące Program przesyłać będą sprawozdanie z realizacji podjętych działań za rok poprzedni.

PRIORYTETY:

- profilaktyka zaburzeń psychiatrycznych poprzez propagowanie higieny psychicznej i fizycznej,
- działalność informacyjno – edukacyjna na temat zaburzeń i chorób psychicznych,,
- tolerancja na inność,
- odpoczynek, spędzanie czasu wolnego, sposoby radzenia sobie ze stresem,
- przeciwdziałanie uzależnieniom,
- przeciwdziałanie patologicznym zachowaniom,
- zapobieganie niedostosowaniu społecznemu,

Cel główny 1:**Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym**

zadanie	Formy realizacji	realizatorzy	Termin realizacji
1.1.Promocja zdrowia psychicznego	<ul style="list-style-type: none">- włączenie elementów programu promocji zdrowia psychicznego do szkolnych programów wychowawczych,- realizacja programów profilaktycznych przez szkoły,- realizacja zajęć socjoterapeutycznych, psychoedukacyjnych,- badania diagnostyczne pod kątem różnego rodzaju trudności edukacyjnych, wychowawczych,	<ul style="list-style-type: none">- szkoły na terenie powiatu,- PCPP-PiDM- Ośrodek Wsparcia- PCPR- WTZ- DPS- Sanepid	Okres trwania programu – lata 2011 - 2015

	<p>emocjonalnych,</p> <ul style="list-style-type: none"> - terapia indywidualna dotycząca różnorodnych problemów, <p>Specjalistyczne formy edukacyjne dla nauczycieli mające na celu rozpoznanie pierwszych symptomów zaburzeń psychicznych dzieci,</p> <ul style="list-style-type: none"> - współpraca ze szkołami, placówkami i instytucjami zajmującymi się udzielaniem szeroko rozumianej pomocy dzieciom i ich rodzinom, - rozmowy wspierające, - porady i spotkania tematyczne, - porady i konsultacje dla rodziców, nauczycieli, - szkolenia tematyczne dla nauczycieli dotyczące m.in. problemów wychowawczych dzieci i młodzieży, zaburzeń emocjonalnych, rodzinnych, depresji, samobójstw, anoreksji, różnego rodzaju uzależnień, - edukacja osób z zaburzeniami psychicznymi : profilaktyka zażywania substancji psychoaktywnych, profilaktyka uzależnienia od alkoholu i nikotyny, kształtowanie umiejętności radzenia sobie ze stresem i sytuacjami trudnymi, - edukacja rodzin oraz najbliższego 		
--	--	--	--

	środowiska osób z zaburzeniami psychicznymi		
1.2. Zapobieganie zaburzeniom psychicznym	<ul style="list-style-type: none"> - stosowanie różnej formy pomocy psychologicznej (diagnozowanie, orzekanie, konsultacje), - praca z zespołem klasowym na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji dzieci z problemami psychicznymi, - realizacja założeń programu zapobiegania przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> - PCPP-PiDM - szkoły - PCPR 	<ul style="list-style-type: none"> - Okres trwania programu – lata 2011 - 2015 - program został opracowany
1.3. Zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi	<ul style="list-style-type: none"> - realizacja programu korekcyjno – edukacyjnego dla sprawców przemocy - umożliwienie osobom z zaburzeniami psychicznymi uczestnictwa w spotkaniach kulturalno – rekreacyjnych: promowanie placówki oraz przełamywanie stereotypów w zakresie zaburzeń psychicznych poprzez udział w konkursach, festynach warsztatach, - powołanie lokalnej grupy wsparcia dla rodzin osób za zaburzeniami psychicznymi 	<ul style="list-style-type: none"> - PCPR, - WTZ, - Ośrodek Wsparcia 	Okres trwania programu – lata 2011 - 2015
1.4. organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego	<ul style="list-style-type: none"> - poradnictwo specjalistyczne - utworzenie grup wsparcia dla osób posiadających w rodzinie osoby z zaburzeniami psychicznymi, - psychoterapia rodzinna 	<ul style="list-style-type: none"> - PCPR, - PCPP-PiDM 	Okres trwania programu – lata 2011 - 2015

Cel główny 2:

Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej, zintegrowanej i dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym

zadanie	Formy realizacji	realizatorzy	Termin realizacji
2.1. upowszechnianie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego	<ul style="list-style-type: none">- uruchomienie mieszkania chronionego dla osób z zaburzeniami psychicznymi,- zapewnienie profesjonalnej terapii, rehabilitacji społecznej o opieki w ramach Ośrodka Wsparcia- współpraca z Bankiem Żywności,- dofinansowanie projektów organizacji pozarządowych ,- dofinansowanie zadań publicznych realizowanych przez organizacje pozarządowe poprzez otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych- utworzenie stowarzyszenia przy Ośrodku Wsparcia w Jaworze,	<ul style="list-style-type: none">- PCPR,- WTZ,- Starostwo Powiatowe- Ośrodek Wsparcia	Okres trwania programu – lata 2011 - 2015
2.2. aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi	<ul style="list-style-type: none">- organizacja staży dla osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi w celu nabycia praktycznych umiejętności w miejscu pracy,- organizacja kursów i szkoleń celem przygotowania osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi do podjęcia pracy lub	<ul style="list-style-type: none">- PUP- Starostwo Powiatowe	Okres trwania programu – lata 2011 - 2015

	<p>rozpoczęcia działalności gospodarczej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - informowanie o przysługujących prawach oraz o funkcjonowaniu rynku pracy, - udzielanie porad grupowych i indywidualnych - trening umiejętności poszukiwania pracy, - prowadzenie kampanii szkoleniowo – informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnienie osób z zaburzeniami psychicznymi, - rozpowszechnianie informacji dotyczących osób niepełnosprawnych umożliwiających pomoc w poszukiwaniu pracy i podnoszeniu swoich kwalifikacji zawodowych, - rozpowszechnianie informacji na temat możliwości przystosowania tworzonych lub istniejących stanowisk pracy dla osób z zaburzeniami psychicznymi 		
<p>2.3. skoordynowanie różnych form opieki i pomocy</p>	<ul style="list-style-type: none"> - koordynacja programu , - powołanie lokalnego zespołu koordynującego realizację powiatu, - opracowanie i publikacja informatora o dostępnych formach opieki zdrowotnej , pomocy społecznej o aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi 	<p>- Starostwo Powiatowe</p>	

Podsumowanie

Celem strategicznym Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011 – 2015 jest promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym. Cel Programu jest zgodny z misją określoną w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011 – 2015.

Program zawiera informacje o istniejącym stanie infrastruktury społeczno – zdrowotnej powiatowych jednostek oraz partnerach realizujących zadania w ramach dotacji z budżetu powiatu oraz wyznacza kierunki, w jakich powinny zmierzać działania na rzecz ochrony zdrowia psychicznego. Program bazuje na realnie podejmowanych działaniach na istniejącej infrastrukturze powiatowej, która jest w stanie zapewnić realizację przyjętych priorytetów i zadań.

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011 – 2015 wpisuje się w istniejącą „Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Jaworskiego na lata 2011-2020”.

